

نوبت امتحان: دی ماه (نیم سال اول)		امتحان درس: علوم و فنون ادبی یازدهم		آزمون ۱				
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		رشته علوم انسانی و معارف اسلامی						
نمره	سؤالات							
	تاریخ ادبیات (۲ نمره)							
	۱- درستی و نادرستی هر یک از عبارتهای زیر را بنویسید. الف) مهم‌ترین کتاب خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی «جامع‌التواریخ» است که به نثری مصنوع نوشته شده است. ○ درست ○ نادرست							
۰/۲۵	ب) جامی، معروف‌ترین شاعر قرن نهم، کتاب «بهارستان» خود را به سبک بوستان سعدی نوشت. ○ درست ○ نادرست							
۰/۲۵	پ) خواجهی کرمانی چند مثنوی به پیروی از پنج گنج نظامی سروده که نشان‌دهنده استادی او در شاعری است. ○ درست ○ نادرست							
۰/۲۵	۲- هر یک از موارد گروه «الف» در جدول زیر، مربوط به کدام یک از شخصیت‌های گروه «ب» است. (توجه: در گروه «ب» دو مورد اضافی است.)							
۰/۷۵	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">الف</th> <th style="width: 50%;">ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) او با تلفیق و درآمیختن عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رساند. ب) اثر معروفش «المعجم فی معاییر اشعار العجم» از نخستین و مهم‌ترین آثار در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر است. پ) «تاریخ گزیده» او در برگزیده تاریخ پیامبران و خلفای چهارگانه و تاریخ ایران تا سال ۷۳۰ ه.ق است.</td> <td>شمس قیس رازی سعدی حافظ حمدالله مستوفی عطاملک جوینی</td> </tr> </tbody> </table>				الف	ب	الف) او با تلفیق و درآمیختن عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رساند. ب) اثر معروفش «المعجم فی معاییر اشعار العجم» از نخستین و مهم‌ترین آثار در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر است. پ) «تاریخ گزیده» او در برگزیده تاریخ پیامبران و خلفای چهارگانه و تاریخ ایران تا سال ۷۳۰ ه.ق است.	شمس قیس رازی سعدی حافظ حمدالله مستوفی عطاملک جوینی
الف	ب							
الف) او با تلفیق و درآمیختن عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رساند. ب) اثر معروفش «المعجم فی معاییر اشعار العجم» از نخستین و مهم‌ترین آثار در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر است. پ) «تاریخ گزیده» او در برگزیده تاریخ پیامبران و خلفای چهارگانه و تاریخ ایران تا سال ۷۳۰ ه.ق است.	شمس قیس رازی سعدی حافظ حمدالله مستوفی عطاملک جوینی							
۰/۱۵	۳- چرا در قرن هفتم، قصیده‌سرایی از رونق افتاد؟							
	سبک‌شناسی (۲ نمره)							
۰/۷۵	۴- هر یک از ویژگی‌های زیر، مربوط به کدام یک از قلمروهای سه‌گانه سبک عراقی است؟ الف) توجه به بیان و بدیع پ) شعر در دوره سبک عراقی از دربار خارج شده، قصیده از رونق افتاد.							
۰/۱۵	۵- نوشته زیر را بخوانید و یک ویژگی زبانی و یک ویژگی ادبی آن را بنویسید. «پس از ابر کرم، باران محبت بر خاک آدم بارید و خاک را گل کرد و به ید قدرت در گل از گل دل کرد. عشق، نتیجه محبت حق است.»							
۰/۱۵	۶- جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید. الف) نثر فنی کم‌کم در قرن هفتم ضعیف می‌شود و در قرن هشتم با سیطره تیموریان بر ایران از میان می‌رود. تا آنجا که نثر ..... در اکثر کتاب‌های این دوره جای نثر ..... را می‌گیرد.							
۰/۲۵	ب) ملاً حسین واعظ کاشفی، ..... را به انشای دوره خود بازگرداند و آن را «انوار سهیلی» نامید.							
	موسیقی شعر (۶ نمره)							
۱	۷- برای هر یک از موارد زیر، وزن‌واژه مناسب بنویسید. الف) روشنایی: ..... پ) دیوصفت: ..... ب) سخندان: ..... ت) فراوانی:							
۱/۵	۸- درنگ‌های منظم بیت زیر را بیابید و در جدول زیر قرار دهید: جان بلا دیده منم، گریه خندیده منم یار پسندیده منم، یار پسندید مرا							
	<table border="1" style="width: 100%; height: 40px; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> </tr> </table>							

<p>۱</p> <p>۰/۲۵</p> <p>۰/۲۵</p> <p>۲</p>	<p>۹- وزن واژه خوشه‌های هجایی زیر را بنویسید.</p> <p>الف) -- U -- ب) UU - پ) UU -- ت) - U --</p> <p>۱۰- در هر یک از عبارات زیر، واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.</p> <p>الف) درنگ‌های پاپان هر پایه، ..... (مرز پایه‌های آوایی - همسنگی این پایه‌ها) را به ما نشان می‌دهند.</p> <p>ب) ..... (وزن - هجای) شعر حاصل چینش به‌سامان این پایه‌های آوایی یا ارکان عروضی است.</p> <p>۱۱- بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید. سپس وزن واژه و خوشه‌های هجایی هر یک را در خانه‌ها قرار دهید.</p> <p>ز یا افتادگان را با قوی‌دستان نزاعی نیست به جنگ باد هرگز برگ زردی بر نمی‌خیزد</p> <table border="1" data-bbox="402 506 1295 667"> <tr> <td></td> <td>پایه‌های آوایی</td> </tr> <tr> <td></td> <td>وزن واژه</td> </tr> <tr> <td></td> <td>خوشه‌های هجایی</td> </tr> </table>		پایه‌های آوایی		وزن واژه		خوشه‌های هجایی								
	پایه‌های آوایی														
	وزن واژه														
	خوشه‌های هجایی														
<p>۰/۷۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۲۵</p> <p>۰/۲۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۱</p>	<p>زیبایی‌شناسی (۶ نمره)</p> <p>۱۲- در بیت زیر، تشبیه فشرده (بلیغ) غیر ترکیبی را بیابید و ارکان اصلی آن را بنویسید.</p> <p>منم کشتی در این بحر و نشاید که بر من باد سرگردان فرستی</p> <table border="1" data-bbox="472 835 1224 957"> <tr> <td>تشبیه فشرده غیر ترکیبی</td> <td>مشبه</td> <td>مشبه‌به</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>۱۳- در بیت زیر، مجاز و قرینه را مشخص کنید.</p> <p>یکی دشت با دیدگان پر ز خون که تا او کی آید ز آتش برون</p> <p>۱۴- در هر یک از متن‌های زیر، ادات تشبیه را بیابید و بنویسید.</p> <p>الف) آورده‌اند که در ناحیت کشمیر، متصدی خوش و مرغزاری نزه بود که در پیش جمال او دم طاووس به پر زاغ مانستی.</p> <p>ب) چو خورشید بر چرخ بنمود تاج زمین شد به کردار تابنده عاج</p> <p>۱۵- معنای نهاده (حقیقی) و نانهاده (مجازی) را در واژه‌های مشخص شده، بررسی کنید.</p> <p>الف) کرم ورزد آن سر که مغزی در اوست که دون همتانندی مغز و پوست</p> <p>مغز (معنی نهاده): (معنی نانهاده):</p> <p>ب) شما چه دانید که ما را با این مشت <u>خاک</u>، چه کارها از ازل تا ابد در پیش است.</p> <p>خاک (معنی نهاده): (معنی نانهاده):</p> <p>۱۶- تشبیه فشرده (بلیغ) ترکیبی در بیت زیر را به یک تشبیه گسترده تبدیل کنید.</p> <p>از کیمیای مهر تو زر گشت روی من آری، به یمن لطف شما خاک زر شود</p> <p>۱۷- در کدام یک از بیت‌های زیر، واژه «سر» در معنی نهاده و در کدام، در معنی نانهاده (مجاز) به کار رفته است؟</p> <p>الف) نشسته برو شهریاری چو ماه یکی تاج بر سر به جای کلاه</p> <p>ب) سپید شد چو درخت شکوفه‌دار سرم وزین درخت همین میوه غم است برم</p> <p>۱۸- یک تشبیه گسترده بسازید که «درخت» در آن مشبه‌به باشد.</p> <p>۱۹- ارکان تشبیه را در بیت زیر نشان دهید.</p> <p>گرچه بی‌طاقتم چو مور ضعیف می‌کشم نفس و می‌کشم بارت</p> <table border="1" data-bbox="370 1818 1328 1948"> <tr> <td>مشبه</td> <td>مشبه‌به</td> <td>وجه‌شبه</td> <td>ادات تشبیه</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	تشبیه فشرده غیر ترکیبی	مشبه	مشبه‌به				مشبه	مشبه‌به	وجه‌شبه	ادات تشبیه				
تشبیه فشرده غیر ترکیبی	مشبه	مشبه‌به													
مشبه	مشبه‌به	وجه‌شبه	ادات تشبیه												

۰/۷۵	<p>۲۰- در کدام بیت، تشبیه فشرده (بلیغ) ترکیبی به کار رفته است؟ ارکان آن را نشان دهید. الف) هیچ شک نیست که روزی اثری خواهد کرد ب) نه این ریسمان می‌برد با منش تیر آهی که به وقت سحر انداخته‌ایم که احسان کمندی است در گردش</p>
<p>۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۲/۵</p>	<p>نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)</p> <p>۲۱- متن زیر از کتاب «مرصادالعباد من المبدأ الی المعاد» نجم‌الدین رازی از نویسندگان معروف سبک عراقی در قرن هفتم است. پس از خواندن متن زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید:</p> <p>«ایشان چه سلطان، چه دربان، چه خاقان، چه دهقان؛ اگرچه در زیر زنده‌اند، با دل‌های زنده‌اند: با مُلک زنده‌پوشان، سلطان چه کار دارد؟ در بزم دُرد نوشان، خاقان چه کار دارد؟ ولیکن سعادت عظمی و دولت کبری در آن است که صاحب همتی را سلطنت مملکت دین و دنیا کرامت کنند. چنانکه داود را این مرتبه ارزانی داشتند که: یا داود، انا جعلناک خلیفة فی الارض.»</p> <p>الف) دو ویژگی زبانی این نوشته را بنویسید. ب) به دو ویژگی ادبی این نوشته اشاره کنید. پ) این نوشته به کدام دیدگاه فکری توجه دارد؟</p> <p>۲۲- غزل زیر را از نظر تاریخ ادبیات، سبک‌شناسی و موسیقی شعر بررسی کنید.</p> <p>«تیز دَوم، تیز دَوم تا به سواران برسم خوش شده‌ام، خوش شده‌ام، پاره آتش شده‌ام خاک شوم، خاک شوم تا ز تو سرسبز شوم چرخ بود جای شرف، خاک بود جای تلف عالم این خاک و هوا گوهر کفر است و فنا هیچ طبیبی ندهد بی‌مرضی خبّ و دوا نیست شوم، نیست شوم تا بر جانان برسم خانه بسوزم بروم، تا به بیابان برسم آب شوم، سجده‌کنان تا به گلستان برسم باز رهم زین دو خطر، چون بر سلطان برسم در دل کفر آمده‌ام تا که به ایمان برسم من همگی درد شوم تا که به درمان برسم» (مولوی)</p>

نوبت امتحان: دی ماه (نیم سال اول)	پاسخ امتحان شماره ۱	پاسخ آزمون ۱
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	امتحان درس: علوم و فنون ادبی یازدهم	

تاریخ ادبیات (۲ نمره)

- ۱- الف) نادرست (نثر کتاب جامع التواریخ، عالمانه و پخته است). (۰/۲۵)
 ب) نادرست (بهارستان به سبک گلستان سعدی نوشته شد). (۰/۲۵) پ) درست (۰/۲۵)
 ۲- الف) حافظ (۰/۲۵) ب) شمس قیس رازی (۰/۲۵) پ) حمدالله مستوفی (۰/۲۵)
 ۳- به دلیل از بین رفتن دربارهای ادب دوست ایرانی تبار (۰/۵)

سبک‌شناسی (۲ نمره)

- ۴- الف) قلمرو ادبی (۰/۲۵) ب) قلمرو زبانی (۰/۲۵) پ) قلمرو ادبی (۰/۲۵)
 ۵- ویژگی زبانی: به کار بردن واژگان عربی (محبت، ید، قدرت، ...). (۰/۲۵) ویژگی ادبی: به کارگیری صنایع ادبی و آرایه‌ها (ابر کرم، باران محبت: تشبیه / گل: واژه آرایه / گل، دل: جناس) (۰/۲۵)
 ۶- الف) نثر ساده (۰/۲۵) نثر فنی (۰/۲۵) ب) کلیله و دمنه (۰/۲۵)

موسیقی شعر (۶ نمره)

- ۷- الف) روشنایی (فاعلاتن) (۰/۲۵) ب) سخندان (فعولن) (۰/۲۵)
 پ) دیبوصفت (مفتعلن) (۰/۲۵) ت) فراوانی (مفاعیلن) (۰/۲۵)
 ۸-

۰/۷۵	ج ا ن ب لا	د ی د م ن م	گ ر ی ی خ ن	د ی د م ن م
۰/۷۵	یا ر پ سن	د ی د م را	یا ر پ سن	د ی د م را

 ۹- الف) مستفعلن (۰/۲۵) ب) مفتعلن (۰/۲۵) پ) فاعلاتن (۰/۲۵) ت) فاعلاتن (۰/۲۵)
 ۱۰- الف) مرزپایه‌های آوایی (۰/۲۵) ب) وزن (۰/۲۵)
 ۱۱-

پایه‌های آوایی	ز یا آف تا	د گان را با	ق وی دس تان	ن زا عی نیست
وزن واژه	ب جن گ با	د هر گز بر	گ ز ر دی بر	ن می خی زد
خوشه‌های هجایی	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن
	--- U	--- U	--- U	--- U

پایه‌های آوایی: (۱) نمره / وزن واژه: (۰/۵) نمره / خوشه‌های هجایی: (۰/۵) نمره

زیبایی‌شناسی (۶ نمره)

- ۱۲- تشبیه فشرده غیر ترکیبی: منم کشتی (۰/۲۵) - مشبه: من (۰/۲۵) - مشبه‌به: کشتی (۰/۲۵)
 ۱۳- دشت: مجاز از مردم (۰/۲۵) قرینه: دیدگان پر ز خون (۰/۲۵)
 ۱۴- الف) مانستی (۰/۲۵) ب) به کردار (۰/۲۵)
 ۱۵- الف) مغز: معنی نهاده: ماده نرم و خاکستری رنگ که در کاسه سر است. (۰/۲۵) معنی نانهاده: اندیشه، فکر (۰/۲۵)
 ب) خاک: معنی نهاده: گل (۰/۲۵) معنی نانهاده: وجود انسان (۰/۲۵)
 ۱۶- کیمیای مهر ← تشبیه فشرده ترکیبی ← تشبیه گسترده: مهر مانند کیمیا، با ارزش است. (۰/۵)
 ۱۷- «سر» در بیت گزینۀ «الف» در معنی نهاده به کار رفته است و مجاز نیست (۰/۲۵) اما «سر» در بیت «ب» به معنی «مو» در معنی نانهاده (مجاز) به کار رفته است. (۰/۲۵)
 ۱۸- دوستی همانند درخت پاینده است. (۰/۵) یا انسان مثل درخت مقاوم است. (یا هر مثال درست دیگر)
 ۱۹- مشبه: «م» یا «من» در بی‌طاقتم (۰/۲۵) / مشبه‌به: مور / بی‌طاقتی: وجه شبه (۰/۲۵) / چو: ادات تشبیه.
 ۲۰- بیت الف) (۰/۲۵) تیر آه: آه (مشبه) (۰/۲۵) تیر (مشبه‌به) (۰/۲۵) در گزینۀ «ب» از تشبیه فشرده (بلیغ) غیر ترکیبی استفاده شده است: احسان (همانند) کمندی است.

نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۲۱- الف) ویژگی زبانی: به کارگیری زیاد واژگان عربی- به کارگیری نثر فنی- پیچیدگی سخن- استفاده از «را» به جای «به»:
صاحب همتی را ← به صاحب همتی. (دو مورد کافی است، هر مورد ۰/۲۵)

ب) ویژگی ادبی: استفاده از سجع (زنده‌اند، ژنده‌اند)- استفاده از احادیث، آیات و اشعار در میان سخن- استفاده از واژه آرایبی
(چه) (دو مورد کافی است، هر مورد ۰/۲۵)

پ) اشاره به سیر و سلوک عارفانه و تربیت نفس انسانی (۰/۵)

۲۲- تاریخ ادبیات: مولوی از شاخص‌ترین شاعران عارف است (۰/۲۵) که در دو محور اندیشه (۰/۲۵) و احساس (۰/۲۵) آثار جاودانه‌ای پدید آورد. مثنوی معنوی (۰/۲۵) و دیوان شمس (۰/۲۵) او بسیاری از معارف بشری و مسائل عرفانی را بیان کرده است.

سبک‌شناسی: این غزل، ویژگی سبک عراقی را دارد. (۰/۲۵) ستایش عشق، ذهن‌گرایی، رواج روحیه عرفانی، آسمانی بودن عشق از ویژگی‌های سبک عراقی است. (یک مورد، ۰/۲۵)

موسیقی: بررسی بیت اول

پایه‌های آوایی	تی ز دَ وَم	تی ز دَ وَم	ران بَ رِ سَم	تا بَ سَ وا
	نی ست شَ وَم	نی ست شَ وَم	نان بَ رِ سَم	تا بَ رِ جا
وزن‌واژه	مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن
خوشه‌های هجایی	- U U -	- U U -	- U U -	- U U -

پایه‌های آوایی: (۰/۲۵) وزن‌واژه: (۰/۲۵) خوشه‌های هجایی: (۰/۲۵)

نوبت امتحان: خرداد ماه (نیم سال دوم)		امتحان درس: علوم و فنون ادبی یازدهم	آزمون ۵												
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه		رشته علوم انسانی و معارف اسلامی													
نمره	سؤالات														
	<p>تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره)</p> <p>۱- جمله‌های زیر را با واژه‌های مناسب پر کنید.</p> <p>الف) به کلیم کاشانی، لقب ..... داده‌اند؛ زیرا مضمون‌های ابداعی و تازه‌ای در شعرش به کار گرفته است. ۰/۲۵</p> <p>ب) وحشی بافقی سبک شعرش حدواسط سبک دوره عراقی و دوره بعد، یعنی سبک هندی است و ..... ویژگی اصلی شعرهایش است. ۰/۲۵</p> <p>پ) به دلیل بی‌توجهی شاعران به پادشاهان و حاکمان در قرون ۷ تا ۹، قالب ..... که در خدمت ستایش فرمانروایان بود، کم‌رنگ شد. ۰/۲۵</p> <p>۲- در هر یک از موارد گروه «الف» شرح و توضیح کدام شاعر یا نویسنده در گروه «ب» آمده است؟ (در گروه «ب» دو مورد اضافی است.) ۰/۷۵</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">الف</th> <th style="width: 50%;">ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) از شاعران تأثیرگذار قرن دهم است که شعرش از نظر دقت، ظرافت، رقت و نازکی معانی مشهور است.</td> <td>عظاملک جوینی</td> </tr> <tr> <td>ب) از نثرنویسان قرن هفتم است. خاندان او از افراد بانفوذ حکومت مغولان بودند. «تاریخ جهانگشا» را این نویسنده نوشت.</td> <td>بیدل</td> </tr> <tr> <td>پ) از پرکارترین شاعران فارسی زبان است. این شاعر را «خداوندگار مضامین تازه شعری» دانسته‌اند.</td> <td>صائب</td> </tr> <tr> <td></td> <td>رشیدالدین فضل‌الله</td> </tr> <tr> <td></td> <td>بابا فغانی شیرازی</td> </tr> </tbody> </table>			الف	ب	الف) از شاعران تأثیرگذار قرن دهم است که شعرش از نظر دقت، ظرافت، رقت و نازکی معانی مشهور است.	عظاملک جوینی	ب) از نثرنویسان قرن هفتم است. خاندان او از افراد بانفوذ حکومت مغولان بودند. «تاریخ جهانگشا» را این نویسنده نوشت.	بیدل	پ) از پرکارترین شاعران فارسی زبان است. این شاعر را «خداوندگار مضامین تازه شعری» دانسته‌اند.	صائب		رشیدالدین فضل‌الله		بابا فغانی شیرازی
الف	ب														
الف) از شاعران تأثیرگذار قرن دهم است که شعرش از نظر دقت، ظرافت، رقت و نازکی معانی مشهور است.	عظاملک جوینی														
ب) از نثرنویسان قرن هفتم است. خاندان او از افراد بانفوذ حکومت مغولان بودند. «تاریخ جهانگشا» را این نویسنده نوشت.	بیدل														
پ) از پرکارترین شاعران فارسی زبان است. این شاعر را «خداوندگار مضامین تازه شعری» دانسته‌اند.	صائب														
	رشیدالدین فضل‌الله														
	بابا فغانی شیرازی														
	<p>۳- «مکتب وقوع» به چه دلیل به وجود آمد؟ ۰/۵</p> <p>۴- هر یک از ویژگی‌های زیر، مربوط به کدام یک از قلمروهای سه‌گانه سبک هندی است؟ ۰/۷۵</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tbody> <tr> <td>الف) کوشش شاعر سبک هندی، مضمون‌یابی و نشان دادن خیال خاص و معنی برجسته است.</td> <td>قلمرو .....</td> </tr> <tr> <td>ب) زبان سبک هندی، زبانی واقع‌گراست.</td> <td>قلمرو .....</td> </tr> <tr> <td>پ) توجه به ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ در شعر سبک هندی رایج است.</td> <td>قلمرو .....</td> </tr> </tbody> </table>			الف) کوشش شاعر سبک هندی، مضمون‌یابی و نشان دادن خیال خاص و معنی برجسته است.	قلمرو	ب) زبان سبک هندی، زبانی واقع‌گراست.	قلمرو	پ) توجه به ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ در شعر سبک هندی رایج است.	قلمرو						
الف) کوشش شاعر سبک هندی، مضمون‌یابی و نشان دادن خیال خاص و معنی برجسته است.	قلمرو														
ب) زبان سبک هندی، زبانی واقع‌گراست.	قلمرو														
پ) توجه به ردیف‌های طولانی و خوش‌آهنگ در شعر سبک هندی رایج است.	قلمرو														
	<p>۵- در بیت زیر، دو ویژگی سبک هندی را بنویسید. ۰/۵</p> <p>اگر به میکده منصور بگذرد داند که هر که هست درو چند مرده حلاج است</p> <p>۶- هر یک از آثار زیر، دارای چه نوع نثری است؟ ۰/۷۵</p> <p>الف) حبیب‌السیر (ب) محبوب القلوب (پ) المعجم فی معاییر اشعار العجم</p>														
	<p>موسیقی شعر (۶ نمره)</p> <p>۷- از میان دو بیت زیر، کدام بیت دارای وزن همسان دو بخشی (دوری) است؟ دو دلیل برای آن بنویسید. ۰/۷۵</p> <p>الف) گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید چون عشق حرم باشد، سهل است بیابان‌ها</p> <p>ب) عجب نیست از گل که خندد به سروی که در این چمن، پای در گل نشیند</p> <p>۸- پایه‌های آوایی بیت زیر را بنویسید. ۱/۵</p> <p>غریبی بس مرا دلگیر دارد فلک بر گردنم زنجیر دارد</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse; height: 40px;"> <tr> <td style="width: 33%;"></td> <td style="width: 33%;"></td> <td style="width: 33%;"></td> </tr> <tr> <td style="width: 33%;"></td> <td style="width: 33%;"></td> <td style="width: 33%;"></td> </tr> </table>														

۹- جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید.

الف) چگونگی تفکیک پایه‌ها و خوانش بیت‌ها، نظم ..... و ..... را به ما نشان می‌دهد.
 ب) معادل‌ها و نمادهای آوایی پایه‌های همسان را ..... می‌نامیم.
 ۱۰- برای هر یک از وزن‌های زیر، واژه‌ای مناسب بنویسید.
 الف) - - U - - (ب) - - U - - (پ) U - - - (ت) - U U -
 ۱۱- بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید. سپس وزن‌واژه و خوشه‌های هجایی هر یک را در خانه‌ها قرار دهید.

ای صورت هر شادی اندر دل ما یادی   ای صورت عشق کُل اندر دل ما یاد آ

				پایه‌های آوایی
				وزن‌واژه
				خوشه‌های هجایی

زیبایی‌شناسی (۶ نمره)

۱۲- تشبیه به کار رفته در بیت زیر، دارای کدام یک از پایه‌های تشبیه است؟ نشان دهید.
 کدام دانه فرو رفت در زمین که نرسست   چرا به دانۀ انسانت این گمان باشد؟

۱۳- تشبیه فشرده ترکیبی را در بیت زیر بیابید و آن را به تشبیه گسترده تبدیل کنید.
 باید پُل زد به خیابان عشق   یک شب، آسیمه سر از کوچه‌ها

۱۴- واژه «نرگس» در کدام گزینه در معنی نهاده (حقیقی) و در کدام گزینه به معنی نانهاده (مجاز) به کار رفته است؟ معنی و منظور نانهاده آن را بنویسید.

الف) شربت قند و گلاب از لب یارم فرمود   نرگس او که طیب دل بیمار من است
 ب) پر از غلغل و رعد شد کوهسار   پر از نرگس و لاله شد جویبار

۱۵- در بیت زیر، مشخص کنید واژه «چراغ» در مصراع اول و دوم، به ترتیب چه آرایه‌هایی ساخته است؟
 در چراغ دو چشمم او زد تیغ   نامدش کشتن چراغ دریغ

۱۶- اضافه‌های استعاری را در سروده زیر بیابید و آن را به یک تشبیه گسترده تبدیل کنید.
 نهان می‌گشت روی روشن روز   به زیر دامن شب در سیاهی

تبدیل اضافه استعاری به تشبیه گسترده:	اضافه استعاری:
۱-	۱- .....
۲-	۲- .....

۱۷- در ابیات زیر، دو استعاره بیابید که مفهومی یکسان داشته باشند. مفهوم مورد نظر را بنویسید.
 الف) خورشید خاوری کند از رشک جامه چاک   گر ماه مهرپرور من در قبا رود
 ب) من و شمع صبحگاهی سزد ار به هم بگرییم   که بسوختیم و از ما بت ما فراغ دارد

۱۸- در نوشته زیر، کنایه را بیابید و مفهوم آن را بنویسید.
 «آن موش را زیرا نام بود. با دَهای تمام و خرد بسیار، گرم و سرد روزگار دیده و خیر و شرّ احوال مشاهدت کرده.»

۱۹- کنایه هم گونه‌ای از ..... است که بر بنیاد اصل ..... استوار است.

۲۰- در سروده‌های زیر، دو «کنایه» بیابید که مفهومی یکسان داشته باشند. مفهوم مورد نظر را بنویسید.

الف) بگفتا دل ز مهرش کی کنی پاک   بگفت آنگه که باشم خفته در خاک
 ب) از در درآمدی و من از خود به در شدم   گویی کز این جهان به جهان دگر شدم

نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۲

۲۱- دو غزل زیر را بخوانید و آنها را از نظر قلمرو ادبی و فکری مقایسه و تحلیل کنید.

الف) به مژگان سیه کردی هزاران رخنه در دینم
الا ای هم‌نشین دل که یارانت برفت از یاد
جهان فانی و باقی فدای شاهد و ساقی
اگر بر جای من غیری گزیند دوست حاکم اوست
حدیث آرزومندی که در این نامه ثبت افتاد

بیا کز چشم بیمارت، هزاران درد برچینم
مرا روزی مباد آن دم که بی‌یاد تو بنشینم
که سلطانی عالم را طفیل عشق می‌بینم
حرامم باد اگر من جان به جای دوست بگزینم
همانا بی‌غلط باشد که حافظ داد تلقینم

حافظ

ب) چو قبله دگران شد بتی که من دارم
کسی که عمر خودش خواندم از وفا همه عمر
خوشم که شعله شوقم نی است اگرچه هنوز
به آب دیده همی شویمت ز لوح ضمیر
تو هم به من شده‌ای سرگران که گردانی

اگر کشند مرا، رو به آن نمی‌آرم
ز عمر خویش به آزار کرد بیزارم
هزار اخگر از آن هستت در دل زارم
که سر به جیبم و اشک از دو دیده می‌بارم
ز بار عشق به یکبارگی سبکبارم

محتشم کاشانی

۲۲- نوشته زیر را بخوانید و به پرسش‌ها پاسخ دهید.

«چون رایات جلال به حدود حویزه رسید، به قول مؤلف حبیب‌السیبر، سلطان فیاض با طبقه مشعشع در برابر موبک اقبال صف سپاه آراسته، آماده رزم و پیکار شدند و در ظاهر حویزه حربی عظیم وقوع یافته زمین حویزه از خون مشعشع حکم لعل رمانی گرفت. فیاض بدسگال با بسیاری از اهل ضلال به تیغ تیز غازیان ظفرمآل به راه عدم استعجال نمودند.»

ز خون مشعشع در آن ساده دشت
ز بس خون در آن سرزمین کله بست

تو گفستی زمین و زمان لاله گشت
فلک تا کمرگاه در خون نشست

(تاریخ عالم‌آرای عباسی)

۰/۵

۰/۵

الف) دو ویژگی زبانی این نوشته را بنویسید.

ب) چرا این نوشته از دیدگاه ادبی، ارزش والایی ندارد؟

۱

۲۳- شعر زیر از صائب تبریزی است. آن را بخوانید و چهار ویژگی سبک هندی را در این سروده نشان دهید.

آدمی پیر چو شد حرص جوان می‌گردد
آسمان در حرکت از نظر روشن ماست
طالب خلق اگر گوشه عزلت گیرد
آسمان خاک ره مردم بی‌آزار است
هر که را تیغ زبان نیست به فرمان صائب

خواب در وقت سحرگاه گران می‌گردد
آب از قوت سرچشمه روان می‌گردد
همچو دامی است که در خاک نهان می‌گردد
گرگ در گله این قوم شبان می‌گردد
عاقبت گشته شمشیر زبان می‌گردد

نوبت امتحان: خرداد ماه (نیم سال دوم)	پاسخ امتحان شماره ۵	پاسخ آزمون ۵			
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	امتحان درس: علوم و فنون ادبی یازدهم				
تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره)					
<p>۱- الف) خَلَقَ المعانی ثانی (۰/۲۵) ب) واقع‌گرایی (۰/۲۵) پ) قصیده (۰/۲۵)</p> <p>۲- الف) بابا فغانی شیرازی (۰/۲۵) ب) عطاملک جوینی (۰/۲۵) پ) صائب (۰/۲۵)</p> <p>۳- مکتب وقوع برای تغییر سبک (۰/۲۵) و رهایی از گرفتاری تقلید (۰/۲۵) به وجود آمد.</p> <p>۴- الف) قلمرو فکری (۰/۲۵) ب) قلمرو زبانی (۰/۲۵) پ) قلمرو ادبی (۰/۲۵)</p> <p>۵- به کارگیری تلمیح (منصور حلاج از عارفان معروف که به خاطر گفتن انالحق به دار آویخته شد.) / تک بیت گویی / تمثیل / عامیانه‌گویی (دو مورد کافی است: هر مورد ۰/۲۵)</p> <p>۶- الف) حبیب‌السیر: بینابین (۰/۲۵) ب) محبوب‌القلوب: مصنوع (۰/۲۵) پ) المعجم فی معاییر: ساده (۰/۲۵)</p>					
موسیقی شعر (۶ نمره)					
<p>۷- بیت «الف» وزن دوری دارد. (۰/۲۵) زیرا هر دو مصراع به دو پاره تقسیم شده است / موسیقی و آهنگ پاره دوم، تکرار همان موسیقی پاره نخست است / در میانه هر مصراع، درنگ یا مکثی ایجاد می‌شود / در این نوع وزن، هر مصراع در حکم یک بیت است. هجای پایان نیم مصراع، تابع و پیرو قوانین هجای پایان مصراع است. (دو مورد کافی است: هر مورد ۰/۲۵)</p> <p style="text-align: right;">۸-</p>					
۰/۷۵	ر دا رَد	مَ را دِلِ گی	غَ ری بی بس		
۰/۷۵	ر دا رَد	دَ نم زَن جی	فَ لک بَر گر		
۹- الف) دیداری، شنیداری (۰/۵) ب) وزن‌واژه یا اسم رکن (۰/۲۵)					
۱۰- الف) کدخدایان، مهربانی (یک مورد ۰/۲۵) ب) پیغمبران، آزادگی (۰/۲۵)					
پ) زمستانی، فراوانی (۰/۲۵) ت) بی‌خبری، با ادبان (۰/۲۵)					
۱۱-					
۰/۵	لِ ما یا دی	اَن دَر دِ	تِ هَر شا دی	ای صو رَ	پایه‌های آوایی
۰/۵	لِ ما یا دا	اَن دَر دِ	تِ عَشَقِ کُلِّ	ای صو رَ	پایه‌های آوایی
۰/۵	مفاعیلن	مفعول	مفاعیلن	مفعول	وزن‌واژه
۰/۵	- - - U	U - -	- - - U	U - -	خوشه‌های هجایی
زیبایی‌شناسی (۶ نمره)					
۱۲- دانه انسان: انسان (مشبه) (۰/۲۵) دانه (مشبه‌به) (۰/۲۵)					
۱۳- تشبیه فشرده: خیابان عشق (۰/۲۵) تشبیه گسترده: عشق همانند خیابان بی‌انتهاست. (۰/۲۵)					
۱۴- بیت «الف»، نرگس در معنی نانهاده (مجازی) (۰/۲۵) به معنی «چشم» (۰/۲۵) به کار رفته است. در بیت «ب» نرگس در معنی نهاده (حقیقی) (۰/۲۵) به کار رفته است.					
۱۵- «چراغ» در مصراع اول، مشبه‌به است برای تشبیه «دو چشم همانند چراغ» (۰/۲۵) در مصراع دوم، «چراغ» استعاره از «دو چشم» است. (۰/۲۵)					
۱۶- روی روز: اضافه استعاری (۰/۲۵) / تشبیه گسترده: روز همانند انسانی روی و چهره دارد. (۰/۲۵)					
دامن شب: اضافه استعاری (۰/۲۵) / تشبیه گسترده: شب مانند انسانی دامن دارد. (۰/۲۵)					
۱۷- الف) ماه (۰/۲۵) ب) بت (۰/۲۵) / هر دو، استعاره از معشوق زیبارو (۰/۲۵)					
۱۸- گرم و سرد دیدن: کنایه (۰/۲۵) - مفهوم: باتجربه بودن (۰/۲۵)					
۱۹- مجاز (۰/۲۵) مجاورت (۰/۲۵)					
۲۰- الف) خفته در خاک بودن (۰/۲۵) ب) به جهان دگر شدن (۰/۲۵) مفهوم هر دو کنایه: مُردن (۰/۲۵)					
نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)					
۲۱- قلمرو ادبی (در غزل حافظ):					
جایگاه تخلص در انتهای غزل تثبیت شده است / واژه‌آرایی: دوست (بیت چهارم) / نامه: مجاز از غزل / قالب شعر: غزل / جناس: جان، جای (دو مورد کافی است: هر مورد ۰/۲۵)					

قلمرو ادبی (در غزل محتشم کاشانی):

استفاده از استعاره: بت (معشوق) / کاربرد تشبیه: لوح ضمیر / کنایه: سر به جیب فرو بردن / واج آرایبی صامت «ش» در مصراع اول بیت سوم / قالب: غزل (دو مورد کافی است، هر مورد ۰/۲۵)

قلمرو فکری (در غزل حافظ): عشق عاشق به معشوق آسمانی است. معشوق بر عاشق حاکم است. حافظ در هر صورت، حتی در زمان بی‌وفایی، به معشوق وفادار است و امیدوار است که روزی به او برسد. (۰/۵)

قلمرو فکری (در غزل محتشم کاشانی): شاعر در این غزل، از معشوق گله و شکایت دارد. به خاطر بی‌وفایی از او رنجیده‌خاطر است و سعی می‌کند او را فراموش کند. تحمل جفای معشوق را ندارد و رهایی از عشق را سبب آزادی و خوشبختی خود می‌داند. (۰/۵)

۲۲- الف) آوردن جمله‌های طولانی / درآمیختگی نظم و نثر / به کارگیری واژگان عربی / آوردن تنابعات اضافی (دو مورد کافی است؛ هر مورد ۰/۲۵) ب) زیرا بسیار تصنعی و با تکلف نوشته شده است و ساده و روان نیست. (۰/۵)

۲۳- استفاده از تک‌بیت گویی (بیت اول و دوم) / تشبیه (بیت سوم): طالب همچو دامی است. / بیت آخر) تیغ زبان، شمشیر زبان / اسلوب معادله: بیت اول / مضمون‌یابی: بیت دوم و بیت سوم / استفاده از قالب غزل / واقع‌گرایی: بیت اول و دوم (بیان چهار مورد کافی است؛ هر مورد ۰/۲۵)

بیت‌گان